

**ДО КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

правно мнение

по конст. дело № 5/2024г.

от проф. д.ю.н. Цветан Сивков

Уважаема г-жо Панова,

в предоставения ми срок депозирам правното си мнение във връзка с образуваното конституционно дело № 5/2024г.

Делото е образувано по искане на Омбудсмана на Република България. Омбудсманът сезира КС на Република България с искане да обяви за противоконституционна разпоредбата на чл. 158, ал. 1, т. 1 от Закона за движение по пътищата (ЗДвП) в частта: „...при условие че водачът е изпълнил задълженията си по чл. 190, ал. 3, което удостоверява със съответните платежни документи“ поради противоречието ѝ с разпоредбите на чл. 4, ал. 1, чл. 17, ал. 1-3, чл. 35, ал. 1 и чл. 56 от Конституцията. Сочи се, че посочената разпоредба противоречи на чл. 4, ал. 1 от КРБ¹, чл. 17, ал. 1-3 от Конституцията, които разпоредби защитават правото на собственост и определят частната собственост за неприкосновена и чл. 56 от Конституцията².

Предмет на настоящото дело е част от разпоредбата на чл. 158, ал. 1, т. 1

¹ Разпоредбата гласи следното: „Република България е правова държава. Тя се управлява според Конституцията и законите на страната.“

² Който гласи, че „ Всеки гражданин има право на защита, когато са нарушени или застрашени негови права или законни интереси. В държавните учреждения той може да се явява и със защитник.“

от Закона за движение по пътищата. Самата разпоредба урежда въпроса относно възстановяване на броя на контролните точки за отчет, получени при издаване на свидетелството за управление на МПС и отнети въз основа на НАРЕДБА № Из-2539 от 17.12.2012 г. за определяне максималния размер на контролните точки, условията и реда за отнемането и възстановяването им, списъка на нарушенията, при извършването на които от наличните контролни точки на водача, извършил нарушението.³ Нормата на чл. 158, ал. 1, т. 1 предвижда, че контролните точки за отчет на извършваните нарушения се възстановява: „чрез частично увеличаване с 1/3 от максималния брой точки след преминато допълнително обучение, но не повече от веднъж за срок от 1 година, при условие, че водачът е изпълнил задълженията си по чл. 190, ал. 3, което удостоверява със съответните платежни документи. Разпоредбата на чл. 190, ал. 3 от своя страна гласи, че „наложеното наказание "глоба" се заплаща в едномесечен срок от влизането в сила на наказателното постановление, електронен фиш или съдебното решение или определение на съда при обжалване.“

При представяне на настоящото становище, на първо място следва да се имат предвид две решения на КС, а именно:

- Решение № 3 от 23.03.2021 г. на КС на РБ по к. д. № 11/2020 г., с което е обявена за противоконституционна нормата на чл. 171, т. 1 буква „д“ от Закона за движение по пътищата, която е давала възможност на компетентните органи да налага ПАМ (временното отнемане на свидетелството за управление на моторно превозно средство на водач и временното спиране от движение на пътно превозно средство на собственик) за неплатени глоби;

- Решение №6 от 29.06.2023 г. на КС на РБ по к. д. №7/2023 г, с което нор-

³ обн., ДВ, бр. 1 от 4.01.2013 г.

мата на чл. 159, ал. 2 от Закона за движението по пътищата е обявена за противоконституционна. Разпоредбата предвижда, че „не се издава свидетелство за управление на моторно превозно средство или негов дубликат, както и отнето свидетелство не се връща до заплащане изцяло на дължимите глоби“.

Предметът на настоящото конституционно дело намирам до голяма степен за аналогично на предмета на посочените по-горе дела, по които КС на Република България вече се е произнесъл. Това е така, защото заради неплатени и несъбрани по реда на ДОПК глоби, се ограничават права или се налагат принудителни административни мерки на определени лица. Възниква въпросът доколко това засягане на правната сфера на лицата е съобразено с редица основни права, уредени в КРБ?

Глобата е вид административно наказание, определено в чл. 13, ал. 1, т. 1, буква „б“ от ЗАНН, основните характеристики на което са уредени в чл. 15 от Закона. Смело може да се твърди, че в днешни дни това е най-прилаганото наказание, което засяга имуществената сфера на нарушителя. Влезлият в сила акт (било то наказателно постановление и ел. фиш) подлежи на доброволно изпълнение от наказаното лице, но един от основните проблеми в настоящата житейска и правна действителност е, че заплащането на наложената глоба често не се извършва доброволно. Ето защо законодателят е предвидил възможност за принудителното събиране на този вид наказания по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

С въвеждане на разпоредбата на чл. 158 от Закона за движения по пътищата, законодателят практически заобикаля така предвидения ред за принудително събиране и въвежда друг способ, чрез който да принуди нарушителя да заплати наложеното му наказание. Това е допълнителна, необоснована репре-

сия по отношение на гражданите. По този начин считам, че безспорно се нарушава принципът на правовата държава⁴. Подкрепа на изложената от мен теза е и Решение №6/2013г. на Конституционния съд на Република България, постановено по к.д. №5/2013 г., в което КРБ посочва, че „всяко ограничаване на основни конституционни права на гражданите, което има за цел да компенсира (замести) неспособността на държавата да изпълнява задълженията си, е недопустимо в правовата държава и в случая се явява нарушение на чл. 4, ал. 1 от Конституцията“. Наред с това следва да се отбележи, че изискването за заплащане на глоба в хипотезата на чл. 158, ал. 1 от ЗДвП практически представлява наказание за това, че лицето не е извършило доброволно заплащане на сумата, която следва да заплати. Това нарушава един от основните елементи на компонентите на принципа на правовата държава – принципът за законност, тъй като липсва нормативен акт, който да предвижда санкции за неизпълнение на този вид наказание в срока за доброволно изпълнение.

Разпоредбата, предмет на настоящото конституционно дело, е и в противоречие на чл. 56 от КРБ. В Решение № 6 от 18 юли 2019 г. по к. д. № 6/2019 г. Конституционният съд приема, че "защитата чрез съда е най-пълното и най-ефективно средство за осъществяване на правото на защита по чл. 56 от Конституцията, съгласно който всеки гражданин има право на защита, когато са нарушени или застрашени негови права или законни интереси. Изключването на съдебната обжалваемост засяга пряко това основно конституционно право." В производството по принудително изпълнение, развиващо се по реда на ДОПК, редица от действията на публичния изпълнител подлежат на съдебен

⁴ Според проф. Друмева този принцип има две групи елементи – формални и материални. Като част от формалния елемент на понятието „правова държава“ се сочат следните компоненти: принципът за законност; принципът за йерархията на правните норми, изискването за законосъобразност на законите и другите актове; изискването за определеност, яснота и недвусмисленост на правните норми; принципът за ефективната защита на правото; принципът за стабилността на административните актове и за правната сила на съдебните актове; принципът за публичност и прозрачност на държавните дейности.

контрол. Заобикаляйки този ред на събиране на наложените глоби, се ограничава и възможността на заинтересованите лица да търсят правата си, включително и по съдебен ред. Това е ограничаване на съдебния надзор върху администрацията и правото на гражданите да се ползват от него като сигурна гаранция за защита на техните права и защитени от правото интереси.

Така например, в хипотезата на чл. 158 от Закона за движение по пътищата на лицето се отнема възможност да се позове на изтекла погасителна давност както пред органа по изпълнение, така и пред съда (чрез обжалване на отказа на публичния изпълнител да прекрати производството поради изтекла погасителна давност).

Не възразявам становището да бъде публикувано.

дата:

гр. София

С уважение:.....

/проф. Цветан Сивков/